

Nr 21.

Ankom till riksdagens kansli den 24 maj 1923 kl. 9 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till brandstadga ävensom i ämnet väckta motioner.

Genom en den 9 mars 1923 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 123, som behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, begärt riksdagens yttrande över vid propositionen fogat, här nedan intaget förslag till brandstadga.

I samband med denna proposition har utskottet till behandling förehaft följande med anledning av propositionen väckta motioner,

inom första kammaren,

nr 185 av herr *von Sneidern* med instämmande av herr *Lamm*; samt

inom andra kammaren,

nr 243 av herr *Hamrin*,

nr 263 av herr *Kinmanson*,

nr 277 av herr *Sundling* och

nr 278 av herr *Törnkvist* i Karlskrona.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för Kungl. Maj:ts ifrågasvarande förslag, tillåter sig utskottet att hänvisa till propositionen jämte därvid fogat protokollsutdrag. Vad motionärerna hemställt återgives här nedan vid behandlingen av de delar av Kungl. Maj:ts förslag, vartill motionärernas yrkanden i varje särskilt fall hänföra sig. I fråga om vad motionärerna till stöd för sina förslag anfört får utskottet hänvisa till motionerna.

Till utskottet hava inkommit skrivelser från Svenska brandskyddsföreningen samt från Sveriges skorstensfejaremästares riksförbund, Stockholms stads skorstensfejareverkmästareförening och Svenska skorstensfejariarbetareförbundet, vilka med anledning av propositionen uttalat vissa

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 9 saml. 1 avd. 19 häft. (Nr 21.) 1

önskemål. För de i berörda skrivelser framförda synpunkterna redogöres i huvudsak här nedan.

Det föreliggande förslaget.

Såsom föredragande departementschefen erinrat, uppdrog Kungl. Maj:t den 6 december 1918 åt särskilda sakkunniga att verkställa ej mindre revidering av brandstadgan för rikets städer den 8 maj 1874 med hänsyn till brandskyddets tillvaratagande enligt nutida fordringar, än även utredning, om och i vad mån jämväl för rikets landsbygd några allmänna bestämmelser i brandskyddsavseende kunde erfordras, ävensom avgiva det förslag, vartill berörda utredning kunde föranleda. Med betänkande den 16 april 1921 avlämnade de sakkunniga av motiv åtföljda förslag till lag angående brandväsendet i riket och till brandstadga för riket. Sedan utlåtanden över desamma avgivits av åtskilliga statliga och kommunala myndigheter, enskilda sammanslutningar med flera, blevo förslagen föremål för omarbetning inom kommunikationsdepartementet. Såsom resultat av denna omarbetning har framgått det förslag till brandstadga, som genom nu ifrågavarande proposition förelagts riksdagen.

De viktigaste olikheterna mellan den gällande brandstadgan och det föreliggande förslaget hava av departementschefen sammanfattats sålunda: »Förvaltningen av brandväsendets angelägenheter har uppdragits åt en särskild förvaltningsmyndighet. En dylik delegation omnämnes ej i brandstadgan. I fråga om brandstyrkan föreskriver brandstadgan endast, att den skall vara antingen avlönad eller ock grundad på medborgerlig plikt. Förslaget, som först framhåller stads skyldighet att upprätthålla en brandstyrka av tillfredsställande omfattning, föreskriver därefter, att brandstyrkan skall vara sammansatt dels av avlönad personal och dels av personal, som inträder på grund av medborgerlig plikt. Den avlönade personalen är antingen yrkesbrandkår, som odelat ägnar sig åt brandtjänsten, eller ock borgarbrandkår, som har brandtjänst vid sidan av sitt borgerliga yrke. Den på medborgerlig plikt grundade brandstyrkan utgör allmänna brandkåren. Brandstadgan uppställer inga som helst fordringar i fråga om brandchefens kompetens. I förslaget stadgas, att brandchefen och hans ställföreträdare, vice brandchefen, skola vara i sitt yrke väl förfarna och vitsordade samt besitta goda befälegenskaper. I sammanhang därmed har även föreskrift meddelats, att val av brandchef och vice brandchef skall för att vara giltigt fastställas av vederbörande länsstyrelse, som har att pröva den valdes lämplighet för befattningen. Brandsynen, som enligt brandstadgan är att betrakta närmast som en eldstadsbesiktning, har i förslaget väsentligt utvidgats. Bestämmelserna om sotning hava också fått ett fylligare innehåll, krav på skorstensfejares yrkesutbildning hava uppställts och sotningsfristerna fixerats. Slutligen inne-

håller förslaget en särskild avdelning, avsedd att ordna förhållandena å landsbygden.»

Den nu gällande brandstadgan torde vid tiden för sin tillkomst hava på ett i huvudsak nöjaktigt sätt motsvarat behovet av författningsbestämmelser angående brandskydd i städer och därmed likartade samhällen. Genom att meddela vissa allmänna regler angav densamma den ram, inom vilken kommunerna ägde att med hänsyn till de särskilda förhållandena å varje ort ordna sitt brandväsen. Under den tid, stadgan tillämpats, hava emellertid på det område, densamma avser att reglera, inträtt betydelsefulla förändringar. Den ökade befolkningstätheten i städerna, förändringarna i byggnadssättet, industriens utveckling m. m. hava medfört stegrade anspråk på såväl det förebyggande brandskyddet som själva eldsläckningsväsendet. Stadgans föreskrifter äro därför numera i viss grad föråldrade. De torde icke längre erbjuda tillräcklig säkerhet för skapandet av ett brandväsen, ägnat att i erforderlig mån förebygga uppkomsten och utbredningen av eldsolyckor. Vid olika tillfällen har också framhållits, att en omarbetning av stadgan är av behovet påkallad. Till denna mening ansluter sig även utskottet.

Utskottet.

Ett annat önskemål, som i samband med revisionen av brandstadgan bör förverkligas, är införandet av verksamma brandskyddsbestämmelser för landsbygden. Ordlandet av brandväsendet på landet har hittills så gott som uteslutande varit överlämnat åt det kommunala eller enskilda initiativet. De ålderdomliga bestämmelserna i 24 kap. byggningsbalken torde numera sakna betydelse. Genom den år 1913 vidtagna ändringen av 74 § i förordningen den 21 mars 1862 om kommunalstyrelse på landet hava visserligen för kommunerna öppnats vidgade möjligheter att ordna sitt brandväsen, men dessa möjligheter torde endast föga hava utnyttjats. Uti lagen den 14 oktober 1914 om förekommande och släckning av skogseld, vilken lag trätt i stället för 15 kap. byggningsbalken, hava givits vissa stadganden, åsyftande att förebygga eller minska skador genom skogsbrand, och genom särskilt förordnande kan brandstadgan för rikets städer bringas i tillämpning för visst område på landet, men i övrigt saknas beträffande landsbygden allmänna bestämmelser angående brandskydd. Att denna brist på föreskrifter medfört betydande olägenheter, torde vara allmänt erkänt. I skrivelse den 19 maj 1915 anhöll också riksdagen, det Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och, så vitt på riksdagens medverkan ankomme, för riksdagen framlägga förslag till stadganden angående ordlandet av brandväsendet å landsbygden. De skäl, som nämnda år förelågo för införandet av bestämmelser angående ett effektivare brandskydd å landet, torde numera hava vunnit i styrka.

Någon anledning synes därför ej föreligga att frånträda den av riksdagen i denna del tidigare intagna ståndpunkten.

Beträffande formen för de erforderliga nya författningsbestämmelserna hava de sakkunniga framhållit, att det vid den revision av brandstadgan, som av dem företagits, framstått såsom ett oavvisligt behov att kunna på en av Konung och riksdag gemensamt stiftad lag grunda det statsingripande i kommunernas lagstadgade självstyrelse, som måste antagas komma att införas i en brandstadga för riket. Detta statsingripande sträckte sig i de sakkunnigas förslag till brandstadga väsentligt utöver vad dittills gällt. Förslaget innebure ett framtvingande av vissa prestationer i brandskyddshänseende, vilka visserligen till en stor del inom de större städerna redan av självbevarelsedrift fullgjordes, men vilka för ett tidsenligt ordnat brandväsen måste i större eller mindre grad fordras av varje samhälle med större sammanträngd befolkning. Och vidkommande den egentliga landsbygden ville förslaget dels införa en organisationsram, dels ock kräva vissa prestationer, närmast jämförliga med dem, åt vilka givits uttryck i lagen den 14 oktober 1914 om förekommande och släckning av skogseld. Dessa långt gående anspråk kunde icke framgent lämpligen lagfästas i en av Kungl. Maj:t utfärdad stadga utan hade otvivelaktigt sin naturliga plats i allmän lag. I lagen borde fastslås allenast det allmänna åliggandet för kommunerna att upprätthålla ett brandväsen, som tillfredsställde skäligen anspråk på trygghet mot skada av brand, statens högsta inseende över fullgörandet av detta åliggande, den enskildes skyldighet att deltaga i eldsläckning, de vid brandväsendet anställas tjänsteställning, huru staten skulle anordna det fackliga inseendet över brandväsendet samt huru kostnaden därför skulle bestridas. Till Konungens ekonomiska lagstiftning borde däremot hänskjutas enskildheterna av brandlagstiftningen.

Den uppdelning av ämnet, som de sakkunniga sålunda föreslagit i dels en lag om brandväsendet, dels ock en brandstadga, finner utskottet principiellt riktig. Föreskrifter, åsyftande att med intrång i den kommunala självbestämmanderätten pålägga kommunerna förpliktelser, torde böra givas i form av allmän lag. Detsamma gäller givetvis rörande bestämmelser, avsedda att grunda medborgarligen skyldigheter eller att ålägga inskränkningar i den enskildes rätt att förfoga över sin egendom. Stadganden rörande medborgarnas skyldighet att biträda vid eldsläckning och att i vissa fall ställa sina tillhörigheter till förfogande synas därför rätteligen hava sin plats i lag.

Ehuru utskottet sålunda i princip ansluter sig till den av de sakkunniga uttalade meningen, kan utskottet dock icke undgå att finna, att

en särskild lag om brandväsendet är mindre erforderlig. Såsom departementschefen framhållit, hava de anspråk, som enligt de sakkunnigas förslag skulle ställas på kommunerna, i det nu föreliggande förslaget till brandstadga högst väsentligt beskurits. Därest det av utskottet nedan förordade förslaget godkännes, komma dessa krav att än mera modifieras. Vad som i sistnämnda förslag kräves av kommunerna torde, åtminstone för städernas vidkommande, icke gå utöver måttet av vad dessa i allmänhet i sitt eget intresse åtagit sig. Åtskilliga av de i de sakkunnigas lagförslag införda bestämmelserna hava icke heller upptagits i det utarbetade stadgeförslaget. Uteslutits hava sålunda föreskrifterna om statens utövande av tillsyn över brandväsendet genom riks- och länsinspektörer samt om bestridandet av kostnaderna för deras verksamhet. Ej heller har stadgandet om den vid kommuns brandväsende anställda personalens ställning medtagits. De återstående föreskrifterna i de sakkunnigas lagförslag förekomma i huvudsak om än icke lika fullständiga i gällande brandstadga. Att nu införa desamma i en särskild lag synes icke erforderligt. De förpliktelser, som enligt det föreliggande stadgeförslaget skulle åläggas de enskilda medborgarna, kunna icke heller betraktas som nyheter. Skyldigheten att efter förmåga medverka vid eldsläckning och att därvid i vissa fall ställa sin egendom till förfogande torde av de flesta människor betraktas som något självklart. Ett stadgande i allmän lag, åsyftande att fastslå denna skyldighet, vilken förutsättes jämväl i den gällande brandstadgan, torde icke vara nödvändigt. Märkas bör även, såsom departementschefen framhållit, att beträffande det med brandväsendet jämförbara byggnads- och hälsovårdsväsendet icke finnes någon motsvarighet till den föreslagna lagen. För de myndigheter, som hava att tillämpa de nya bestämmelserna, måste det jämväl vara en fördel att hava desamma samlade i en författning. Tydligt är slutligen, att den oegentlighet, som uppkommer därigenom, att bestämmelser av nu ifrågakommande art icke givas i form av allmän lag, i viss grad undanröjas, i den mån Kungl. Maj:t över föreslagna ändringar i den administrativa lagstiftningen inhämtar riksdagens yttrande. Det torde också kunna antagas, att Kungl. Maj:t icke kommer att vidtaga ändringar i brandstadgan utan att riksdagen beretts tillfälle att däröver giva tillkänna sin mening. Under uttryckligt framhållande, att utskottets beslut icke får tillerkännas prejudicerande betydelse, kan utskottet därför i nu förevarande fall ansluta sig till departementschefens uppfattning, att en särskild lag i ämnet icke är erforderlig.

Vad brandstadgans innehåll beträffar, hava de sakkunniga i det av dem utarbetade förslaget infört allt, som ansetts allmängiltigt och av

gemensamt gagn för brandväsendet å varje ort, under det att åt kommunernas brandordningar överlämnats att bestämma allenast de av lokala förhållanden beroende speciella angelägenheterna. På grund därav har de sakkunnigas förslag kommit att erhålla betydande omfång och stor detaljrikedom. Genom detsamma skulle kommunerna även komma att åläggas avsevärda ekonomiska bördor.

I likhet med departementschefen anser utskottet den av de sakkunniga sålunda tillämpade metoden ej vara fullt lämplig. Den stora olikhet, som föreligger mellan förhållandena på skilda platser, gör det ytterst vanskligt att inom ifrågavarande område fastslå några allmängiltiga bestämmelser. Föreskrifter, som för vissa kommuner kunna finnas erforderliga eller lämpliga, kunna för andra vara onödiga eller hindersamma. För övrigt lärer, såsom departementschefen framhållit, den omständigheten, att en föreskrift är allmängiltig, icke nödvändig göra att densamma införes i brandstadgan. Den kan lika väl få sin plats i den för kommunen gällande brandordningen. Alltför detaljerade bestämmelser skulle dessutom göra stadgan mindre överskådlig och försvåra dess tillämpning. Tydligt är även, att de kostnader, som för brandväsendets ordnande böra påläggas kommunerna, måste stå i rimligt förhållande till de fördelar, man avser att vinna. Det synes därför utskottet riktigt, att departementschefen ur de sakkunnigas förslag utmönstrat åtskilliga bestämmelser och jämväl i övrigt väsentligt omarbetat detsamma. Utskottet har ansett sig böra fortsätta på den av departementschefen beträdda vägen och i vissa hänseenden föreslå modifikationer i Kungl. Maj:ts förslag. De flesta ändringsförslagen hava sin grund i utskottets strävan att bereda kommunerna ökad frihet att inom stadgans ram ordna sitt brandväsen med hänsyn till de å varje ort rådande förhållandena. Ur stadgan hava sålunda uteslutits vissa föreskrifter angående ämnen, som enligt utskottets mening lämpligen böra regleras i brandordningarna. För de föreslagna ändringarna, i den mån de icke innebära allenast redaktionella jämkningar, redogöres här nedan under de särskilda paragraferna.

2 §.

Enligt förslaget äga stadsfullmäktige att antaga reglementen för brandstyrka, brandchef, vice brandchef och skorstensfejare. Någon föreskrift om innehållet i sagda reglementen gives ej.

Skorstensfejareorganisationerna hava i sin förberörda skrivelse ifrågasatt, huruvida det kan vara riktigt, att i dylika reglementen intagas stadganden om böter eller viten för underlåtenhet att fullgöra vad däri föreskrives. Denna synpunkt finner utskottet beaktansvärd. Det torde

icke vara lämpligt, att i reglementen intagas bestämmelser av angivet innehåll. Föreskrifter angående böter och viten synas hava sin plats i brandordningen, vilken skall underställas länsstyrelsens prövning. Denna ståndpunkt intages även i nu gällande brandstadga. Utskottet har därför ansett, att i förevarande paragraf bör införas en erinran om stadsfullmäktiges befogenhet att utfärda reglementen samt ett förbud mot intagande däri av stadganden om böter eller viten. Samtidigt har starkare framhävts, att dessa reglementen avse allenast att fullständiga brandordningen. Såsom en följd av detta ändringsförslag hava i 8 och 22 §§ bestämmelserna angående reglementen något ändrats.

3 §.

Uti de sakkunnigas förslag hade i överensstämmelse med motsvarande föreskrift i gällande brandstadga föreskrivits skyldighet för magistraten eller stadsstyrelsen att införa brandordningen i en för sådant ändamål inrättad liggare. I det genom propositionen framlagda förslaget har nämnda bestämmelse uteslutits, då den, enligt vad departementschefen ansett, saknade betydelse och hittills endast sällan torde hava efterlevts.

Enligt utskottets mening torde emellertid brandordningens införande i dylik liggare äga ett visst värde. Även om genom magistratens försorg exemplar av brandordningen skola finnas att köpa i staden, synes det vara lämpligt, att allmänheten äger tillgång till en av magistraten kontrollerad, fullt tillförlitlig avfattning av gällande brandordnings bestämmelser. Särskilt torde detta vara av betydelse i sådana fall, då brandordningen varit föremål för upprepade ändringar. Erinras må även, att föreskrifter om vissa stadgandens införande i särskild liggare återfinnas ej blott i gällande brandstadga utan även i 1868 års ordningsstadga, 1874 års byggnadsstadga och den år 1919 utfärdade hälsovårdsstadgan. Det torde vara ändamålsenligt, att alla för staden gällande politiföreskrifter finnas sammanförda i en officiell samling. Utskottet vill därför föreslå, att bestämmelse om brandordningens införande i liggare infogas i förevarande paragraf.

4 §.

Enligt de sakkunnigas förslag skulle brandväsendets förvaltningsangelägenheter handhas av en särskilt utsedd brandstyrelse, benämnd brandnämnd. I propositionen har meddelats, att mot detta förslag betänkligheter framförts från flera håll. Därvid hade framhållits, bland annat, att åtskilliga städer, bland dem landets största, för närva-

rande saknade särskilt organ för förvaltningen av brandväsendet utan att därav försports några olägenheter. Det skulle också bäst överensstämma med grunderna för den kommunala självstyrelsen att låta vederbörande samhälle få avgöra, om behov föreläge att inrätta särskild styrelse för brandväsendet. På grund av vad sålunda förekommit, hade föreskrifter om obligatoriskt inrättande av brandstyrelse icke bibehållits uti det i propositionen framlagda förslaget. Enligt nämnda förslag skall särskild förvaltningsmyndighet för brandväsendet visserligen finnas, men det har överlåtits åt stadsfullmäktige att besluta, om denna myndighet skall utgöras av en för ändamålet utsedd styrelse, eller om förvaltningen skall uppdragas åt någon redan befintlig kommunal förvaltningsmyndighet.

Uti förenämnda till utskottet ingivna skrivelse från *skorstensfejareorganisationerna* har hemställts, bland annat, att sådan ändring måtte vidtagas i det framlagda förslaget, att det lämnades staden frihet att avgöra, huruvida särskild förvaltningsmyndighet för brandväsendet skulle finnas eller ej. Detta förslag kan utskottet icke tillstyrka. Även om några direkta olägenheter ej försports av de nu rådande förhållandena beträffande förvaltningen av brandväsendets angelägenheter, torde det dock vara lämpligt, att dessa angelägenheter uppdragas åt en kommunal förvaltningsmyndighet. Om det, såsom i propositionen föreslagits, överlåtes åt stadsfullmäktige att efter eget skön utse särskild brandstyrelse eller överlåta förvaltningsbestyren åt annan myndighet, torde några berättigade invändningar mot förslaget för intrång i den kommunala självstyrelserätten icke kunna göras.

Enligt de sakkunnigas förslag skulle brandchef och vice brandchef efter förslag av brandnämnden tillsättas av ortens beslutande myndighet, så framt icke i brandordningen tillsättningen uppdragits åt annan kommunal myndighet. På brandnämnden skulle vidare ankomma att efter förslag av brandchef besluta angående befäls och underbefäls tillsättning och avsked samt att pröva och avgöra brandchefens förslag i fråga om brandmanskaps antagande, befordran och avsked.

På i propositionen angivna skäl har uti det framlagda förslaget uppdragits åt den myndighet, som handhar förvaltningen av brandväsendets angelägenheter, att tillsätta brandchef och vice brandchef. Samma myndighet har även att efter förslag av brandchefen tillsätta övrigt befäl och underbefäl vid brandstyrkan.

Uti den av herr *Hamrin* väckta motionen, har hemställts, att förslaget måtte ändras, så att brandchef och vice brandchef komme att på sätt de sakkunniga föreslagit tillsättas av den beslutande myndigheten. Herr *Kinmanson* har uti den av honom framburna motionen hemställt,

att 2 mom. 4) av förevarande paragraf måtte erhålla följande lydelse: »att tillsätta brandchef samt efter hörande av brandchefen, vice brandchef och övrigt befäl och underbefäl vid brandstyrka, de senare dock endast i den utsträckning stadsfullmäktige besluta».

I likhet med departementschefen anser utskottet lämpligast, att den beslutande myndigheten icke får någon befattning med brandbefälets tillsättande. Departementschefen har i detta avseende framhållit, att för frågans avgörande främmande synpunkter lätt bliva bestämmande, då nämnda myndighet skall tillsätta befattningshavare i kommunens tjänst. Härtill kommer, att den beslutande myndigheten, som i regel består av ett stort antal ledamöter, knappast kan antagas äga samma möjlighet att ingående och allsidigt bedöma lämpligheten hos olika sökande som den förvaltande myndigheten. Den sistnämnda måste nämligen förutsättas besitta särskild sakkunskap på brandväsendets område och bär dessutom det direkta ansvaret för brandväsendets handhavande inom kommunen. Utskottet kan alltså icke tillstyrka herr Hamrins förslag.

Däremot har utskottet ansett det riktigt att, såsom i herr Kinmansons motion föreslagits, brandchefen erhåller visst inflytande på tillsättandet av vice brandchef. Utskottet har därför föreslagit sådan ändring i förevarande paragraf, att vice brandchef skall i likhet med övrigt befäl och underbefäl vid brandstyrkan tillsättas efter förslag av brandchefen. Den i herr Kinmansons motion föreslagna modifikation beträffande brandunderbefälets tillsättande finner utskottet däremot icke anledning tillstyrka.

6 §.

Enligt de sakkunnigas förslag fordrades för vinnande av anställning såsom brandchef och vice brandchef bevis om viss utbildning, olika allt efter folkmängden i den stad, anställningen avsåg. Bland fordringarna ingick alltid viss tids tjänstgöring vid yrkesbrandkår samt dessutom, i vissa fall, även viss byggnadsteknisk utbildning. I det föreliggande förslaget har stadgats, att brandchefen och vice brandchefen skola vara väl förfarna och vitsordade i sitt yrke samt besitta goda befälssegenskaper.

Utskottet finner emellertid en sådan bestämmelse mindre lämplig. I gällande brandstadga saknas föreskrifter beträffande kompetensfordringarna för erhållande av brandchefsbefattning. Detta har dock icke hindrat, att yrkesutbildning på brandväsendets område allmänt uppställts som ett oeftergivligt villkor för erhållande av brandchefsbefattning i de större städerna. Även för erhållande av avlönad brandchefsbefattning i övriga städer torde det numera som regel fordras viss föregående längre eller

kortare utbildning vid större yrkesbrandkår. Emellertid måste beaktas, att brandchefsbefattningarna i flera av de mindre städerna icke äro förenade med någon avlöning eller i varje fall med en ytterst obetydlig sådan, ävensom att brandstadgans bestämmelser i nu förevarande avseende skola gälla även för köpingar och andra stadsliknande samhällen, där det torde vara regel, att brandchefsbefattningarna innehavas såsom oavlönade kommunala förtroendeuppdrag.

Det föreslagna stadgandet synes närmast giva vid handen, att brandchefen skall vara yrkesman. En bestämmelse, som tvingade mindre städer och samhällen att anställa yrkesutbildade brandchefer, skulle emellertid pålägga dem utgifter för brandväsendet, som icke stode i rimligt förhållande till de eftersträfvade fördelarna. Det synes därför utskottet lämpligast, att i brandordningen för varje kommun meddelas föreskrifter angående de krav, som böra ställas på brandchefens och vice brandchefens kompetens. Någon risk torde icke vara förenad med denna anordning, då länsstyrelsen skall fastställa icke blott brandordningen utan även beslut om tillsättande av brandchef och vice brandchef och därvid har att pröva den tillsattes lämplighet för befattningen. En viss garanti finnes sålunda alltid för att kompetensfordringarna i de olika fallen icke sättas för lågt. Utskottet föreslår därför, att paragrafens 2 mom. måtte utgå.

7 §.

Såsom redan vid 6 § framhållits, förekommer för närvarande och torde även hädanefter förekomma, att brandchefsbefattningarna icke äro förenade med någon avlöning utan innehavas såsom kommunala förtroendeuppdrag. Att i de allmänna tidningarna införa kungörelse om att en dylik oavlönad befattning är ledig, torde icke tjäna något förnufdigt syfte, då sökande från andra orter icke gärna kunna tänkas ifrågakomma. I de fall åter, då en avlönad brandchefsbefattning skall tillsättas, torde man kunna utgå från, att den förvaltande myndigheten ombesörjer, att ledigheten blir på lämpligt sätt annonserad. I regel torde också bestämmelser om huru ledigheter inom brandbefälet skola kungöras komma att intagas i städernas brandordningar, och det ankommer då på de kommunala myndigheterna att själva bestämma, huru nämnda kungörande skall ske. Utskottet finner därför icke av behovet påkallat att föreskriva skyldighet att införa kungörelse i förevarande avseende i de allmänna tidningarna och har därför ansett, att första punkten i 7 § bör utgå. Likaså torde andra punkten kunna utgå, då redan 4 § innehåller stadgande om vem som skall tillsätta brandchef och vice brandchef.

Som redan vid behandlingen av 4 § framhållits, har utskottet icke ansett sig kunna tillstyrka det i herr Hamrins motion framställda förslaget, att brandchef och vice brandchef skola utses av kommunens beslutande myndighet.

10 §.

Enligt bestämmelserna i förevarande paragraf skall allmän brandsyn, omfattande stads hela område, äga rum en gång årligen. Synen skall förrättas av en nämnd, bestående av brandchefen eller annan av brandbefälet såsom ordförande, skorstensfejaren samt stadsarkitekten eller annan byggnadssakkunnig person. I stad med större folkmängd må dock brandchefen eller annan av brandbefälet ensam verkställa brandsyn, varom bestämmelse i så fall skall införas i brandordningen. I paragrafens 3 mom. lämnas slutligen bestämmelser om brandsynens uppgifter, och föreskrives därvid, att vid dylik syn skall undersökas, bland annat, huruvida å eldstad, mur, rör, tak, skorsten eller annorstädes finnes brist, som kan medföra eldfara, eller huruvida efter föregående brandsyn eldstad eller rökgång eller dit ledande ventilationsrör anordnats, borttagits eller ändrats.

Emot de sålunda föreslagna bestämmelserna har herr *Kinmanson* i sin motion framställt vissa erinringar. Sålunda har han framhållit, att bestämmelsen, att den årliga allmänna brandsynen skulle omfatta stads hela område, d. v. s. alla byggnader m. m. inom staden, vore omöjlig att genomföra i en sådan stad som Stockholm med dess stora antal byggnader och eldfarliga upplag, därest icke ett mycket stort antal besiktningmän utsåges. En dylik årlig besiktning vore dessutom fullkomligt onödig i exempelvis boningshus, där sotning i förening med eldstadsbesiktning regelbundet verkställdes. Det vore därför lämpligare att lägga i brandchefens hand att bestämma vilka byggnader m. m., som skulle underkastas syn. Beträffande bestämmelsen, att brandchef eller annan av brandbefälet skulle äga att ensam verkställa brandsyn i stad med större folkmängd, har motionären anført, att dylik befogenhet syntes kunna tilläggas brandbefälet även i mindre stad. Det vore därför bättre att låta Kungl. Maj:t, vederbörande länsstyrelse eller annan myndighet i varje särskilt fall avgöra, när brandsyn skulle få förrättas enbart av brandbefälet. Slutligen har motionären ansett, att i stad, där brandchefen eller annan av brandbefälet ägde ensam verkställa brandsyn, borde få uppdragas åt skorstensfejare att verkställa ovannämnda eldstadsbesiktning m. m. Såsom skäl härför har motionären anført, att det, framför allt i Stockholm, skulle vara omöjligt för brandbefälet att årligen hinna undersöka

samtliga eldstäder. Det vore dessutom obehövt, då sotarna hade skyldighet att vid de på bestämda mellantider återkommande sotningsförrättningar tillse, att eldstäder m. m. vore i fullgott skick. Herr Kinmansons förslag har biträttats av förenämnda *skorstensfejareorganisationer*.

Enligt det i propositionen framlagda förslaget skall bestämmelse, att brandsyn må förrättas av enbart brandbefälet, införas i brandordningen. Då denna skall fastställas av länsstyrelsen, kommer frågan om brandsyns förrättande på angivet sätt alltid under nämnda myndighets prövning. Det torde kunna förutsättas, att länsstyrelserna vid prövning av underställda brandordningar komma att godtaga bestämmelser om brandsynens överlämnande åt stadens brandbefäl, så snart garanti finnes för att detsamma besitter erforderlig kompetens. Utskottet saknar därför anledning tillstyrka motionärens förslag, i vad detsamma avser brandsyns verkställande på angivet sätt även i mindre städer.

Däremot finner utskottet vad motionären i övrigt anfört beträffande förevarande bestämmelser värt beaktande. Såsom motionären påpekat, hade de sakkunniga föreslagit, att i stad, där brandchefen eller annan ur brandkåren beordrad befälsperson ägde ensam förrätta brandsyn, den s. k. eldstadsbesiktningen skulle kunna uppdragas åt skorstensfejaren i distriktet. Emot denna bestämmelse har departementschefen anfört, att det vore tvivelaktigt, om skorstensfejaren alltid besatte erforderlig kompetens för dylikt uppdrag. Denna farhåga kan utskottet icke dela. Genom förslagets bestämmelser torde vara sört för att samhällena komma att erhålla en duglig och i sitt yrke väl förfaren skorstensfejarekår. Särskilt torde detta bliva fallet i de större städerna. Några befogade invändningar mot att i dylika städer anförtro den ifrågavarande eldstadsbesiktningen åt skorstensfejarna torde därför icke kunna göras. Tvärtom torde detta vara lämpligt ej blott ur kostnadssynpunkt utan även med hänsyn därtill, att besiktningen därigenom komme att anförtros åt personer, som väl känna till de förhållanden, vilka skola undersökas. Enligt 20 § i förslaget skall nämligen vid varje sotningsförrättning verkställas en sorgfällig undersökning av eldstäder, murar m. m. för upptäckande av möjliga felaktigheter, som kunna medföra eldfara. I likhet med motionären anser därför utskottet, att dylik besiktning må i stad med större folkmängd kunna anförtros åt skorstensfejare.

Aven vad motionären anfört beträffande omfattningen av den besiktning, som skall verkställas vid allmän brandsyn, finner utskottet riktigt. Utan risk för brandsäkerheten torde i de större städerna kunna överlåtas åt brandchefen att bestämma, vilka byggnader, lägenheter och annat, som skola synas, ävensom tiden härför.

De ändrade bestämmelser, som utskottet sålunda funnit erforderliga, hava fogats till paragrafen som ett nytt 4 mom. Till detta har även överförts föreskriften i sista punkten av 2 mom. i förslaget, vilken jämväl har avseende å städer med större folkmängd.

11 §.

Enligt bestämmelserna i 2 mom. av förevarande paragraf äger den, som förrättar brandsyn, där så prövas nödigt, genast låta riva eldstad m. m., som finnes vara i så bristfälligt skick, att genom begagnandet synnerlig fara för brand skulle uppstå.

Att i de fall, då brandsyn verkställas av endast en person, medgiva förrättningsmannen rätt att på egen hand besluta dylika, för den enskilde synnerligen ingripande åtgärder torde emellertid vara betänkligt. Utskottet har därför ansett, att till momentet bör fogas ett nytt stycke av innehåll, att förrättningsman, som ensam förrättar brandsyn, icke må meddela beslut om rivning av eldstad, innan han hört två personer, som av stadsfullmäktige utsetts att biträda vid dylika tillfällen. En liknande bestämmelse återfinnes i brandordningen för Stockholm.

13 §.

Det torde vara tydligt, att i paragrafen omförmäld protokollsavskrift bör tillställas vederbörande utan avgift.

16 §.

Herr *Kinmanson* har i sin motion föreslagit, att stadgandet i första momentet av förevarande paragraf, att i brandordningen skall införas bestämmelse om antal och gränser för distrikt, vari stad skall i och för sotnings verkställande indelas, måtte utbytas mot föreskrift, att stad skall vara indelad i *erforderligt antal* sotningsdistrikt. Även om, såsom motionären anført, antalet sotningsdistrikt kan behöva ökas i samma mån som stad tillväxer, torde detta dock icke ske oftare än att erforderliga ändringar utan större olägenheter kunna verkställas i brandordningen. Då det är förenat med vissa fördelar att hava distriktsindelningen bestämd i brandordningen, kan utskottet icke biträda motionärens förslag.

19 §.

I 2 mom. av förevarande paragraf har stadgats, att i brandordningen skola intagas bestämmelser om den tid, som må förflyta från en sotning till nästa. Denna tid får dock icke överskrida vissa med hänsyn till olika slag av rökgångar bestämda frister.

Herr *Kinmanson* har i sin motion hemställt, att bestämmelserna i nämnda moment måtte ersättas av en föreskrift, att beträffande sotningsfrist skall gälla vad vederbörande brandordning därom stadgar.

Vidare hava de förut omnämnda *skorstensfejareorganisationerna* i sin till utskottet ingivna skrift, under framhållande av att det bäst torde överensstämja med grunderna för den kommunala självstyrelsen att, såsom hittills skett, låta vederbörande samhällen själva avgöra och besluta om sotningsfrister, hemställt, att 2 mom. i förevarande paragraf måtte erhålla följande lydelse: »I brandordningen skola intagas bestämmelser om den tid, som må förflyta från en sotning till nästa, dock må i intet fall sotningsfrist överstiga ett år».

Såsom av de sakkunnigas utredning framgår, gälla för närvarande i olika städer synnerligen skiftande föreskrifter rörande sotningsfrister. Behovet av sotning är beroende icke blott av eldningens omfattning utan även och i främsta rummet av det använda bränslets beskaffenhet. Att under dylika förhållanden fastslå för samtliga städer lämpade bestämmelser torde icke vara möjligt och knappast heller erforderligt. Det bör enligt utskottets mening hädanefter liksom hittills överlätas åt de kommunala myndigheterna att i brandordningen meddela de föreskrifter härom, som kunna vara lämpliga för varje ort. Då brandordningen skall fastställas av länsstyrelsen, har nämnda myndighet alltid möjlighet att tillse, att för de olika orterna lämpliga tidsbestämmelser beträffande sotningen meddelas. I stadgan torde endast böra meddelas den längsta tid, utöver vilken sotningsfrist icke får utsträckas. Med hänsyn till de föreskrifter, som för närvarande gälla på olika orter, har utskottet ansett, att denna tid lämpligen bör bestämmas till två år.

21 §.

Då det måste anses lämpligt, att lägenhetsinnehavare i förväg erhåller meddelande om, när sotningsförrättning skall äga rum, har utskottet föreslagit, att föreskrift i sådant hänseende införes i paragrafen.

24 §.

Andra avdelningen i det föreliggande förslaget, omfattande 24—36 §§, innehåller bestämmelser rörande landsbygden. Enligt föreskrifterna i förevarande paragraf skall länsstyrelsen under vissa förutsättningar äga att efter vederbörandes hörande förordna, att vad i nämnda avdelning stadgas skall helt eller delvis gälla inom viss kommun å landet eller del därav. För dylikt område skall enligt 31 § 1 mom. gälla vissa bestämmelser angående brandsyn.

Herr *Sundling* har i sin motion föreslagit, bland annat, att till 24 § skulle fogas ett nytt stycke av innehåll, att i kommun, beträffande vilken dylikt förordnande icke meddelats, skulle åligga kommunalstämma eller kommunalfullmäktige, där sådana finnas, att för fyra år i sänder utse en brandsynenämnd, bestående av tre därtill lämpliga personer, att årligen förrätta sådan brandsyn, som omnämnes i 31 § 1 mom. och däröver avgiva rapport till kommunalnämnden.

Motionärens berörda förslag kan utskottet icke tillstyrka. Såsom nyss nämnts medgiva föreskrifterna i förevarande paragraf, att stadgans bestämmelser angående landsbygden göras helt eller delvis tillämpliga inom viss kommun eller del därav. En kommun, som önskar att bestämmelserna om brandsyn enligt 31 § skola tillämpas inom dess område, kan därför redan enligt det föreliggande förslaget få detta önskemål uppfyllt genom att göra framställning härom hos länsstyrelsen.

En bestämmelse om obligatorisk brandsyn inom alla kommuner skulle för övrigt enligt utskottets mening icke vara lämplig, då den för många kommuner skulle kunna komma att medföra ökade kostnader utan att ur allmän brandsäkerhetssynpunkt medföra någon egentlig fördel. Det torde vara ändamålsenligast att liksom hittills överlåta åt brandförsäkringsbolagen att föranstalta om brandsyns hållande.

25 §.

Uti första stycket av förevarande paragraf föreskrives, att brandordning skall finnas för kommun, »beträffande vilken förordnande, som i 24 § sägs, meddelats». En dylik erinran om de meddelade föreskrifternas begränsade giltighetsområde torde icke vara erforderlig, då redan av stadgandena i 24 § framgår, att bestämmelserna i såväl den nu förevarande som de följande paragraferna i avdelning II äro tillämpliga endast under förutsättning, att länsstyrelsen därom förordnat.

Att i de fall, då för viss kommun på grund av länsstyrelsens förordnande allenast en del av de i avdelning II upptagna bestämmelserna skola tillämpas, kräva, att brandordningen skall innehålla föreskrifter, som äro erforderliga »för fullständigt och ändamålsenligt ordnande av kommunens brandväsen», torde icke vara lämpligt. Utskottet har därför ansett, att de citerade orden böra utgå.

29 §.

Herr *Sundling* har i sin motion föreslagit, att bestämmelserna i förevarande paragraf om tillsättande av brandchef och vice brandchef på landet måtte ändras så, att dessa befattningshavare komme att utses

av kommunalfullmäktige, där sådana finnas, men eljest av kommunalstämma.

På skäl, som av utskottet ovan under 4 § anförts mot förslaget, att brandchef och vice brandchef i stad skola utses av den beslutande myndigheten, finner sig utskottet böra avstyrka herr Sundlings ifrågavarande yrkande.

31 §.

Enligt 2 mom. i förevarande paragraf skall brandsyn förrättas av en nämnd, bestående av tre därtill lämpliga personer, som den förvaltande myndigheten utser.

Herr *Sundling* har i sin motion yrkat den ändring i förslaget, att brandsynenämnd måtte utses av kommunens beslutande organ.

Denna motionärens hemställan finner utskottet vara förtjänt att bifallas. De skäl, som anförts mot förslaget, att brandchef och vice brandchef skola utses av den beslutande myndigheten, kunna icke göras gällande mot förevarande yrkande. I de fall, då för närvarande inom kommunerna utses brandsynenämnd, torde valet i regel förrättas av kommunalfullmäktige eller kommunalstämma. I större kommuner torde även vara vanligt, att desamma för brandsyns förrättande delas i distrikt, och att särskild nämnd utses för varje distrikt. Det har syntts utskottet lämpligt, att bestämmelser, som möjliggöra en dylik anordning, infogas i nämnda moment. Däremot kan utskottet icke finna erforderligt, att i stadgan fastslås, att brandsynenämnd skall bestå av tre ledamöter. I vissa fall lärer vara tillräckligt, att därtill utses allenast två personer. Det torde vara ändamålsenligt att lämna kommunerna valfrihet i detta hänseende.

32 §.

I 3 mom. av denna paragraf stadgas bland annat, att därest vid efterbesiktning befinnes, att givet föreläggande icke fullgjorts, underrättelse skall meddelas polismyndigheten, som har att tillhålla den försumlige att fullgöra vad honom åligger, samt att arbete, som ej blivit utfört, må av samma myndighet verkställas på den försumliges bekostnad. Denna bestämmelse finner utskottet mindre tillfredsställande. Det föreslagna anlitaandet av polismyndigheten torde medföra onödig omgång. Lämpligare synes vara, att ifrågavarande befogenhet i stället tillägges brandsynenämnden.

34 §.

Även i förevarande paragraf omförmälda protokollsavskrift synes böra kostnadsfritt tillställas vederbörande.

36 §.

Herr *Törnkvist* har i sin motion hemställt, att i förevarande paragraf måtte införas bestämmelse av innehåll, att tidsfristen från en sotning till nästa icke får överstiga ett år, samt att sotning skall utföras av kvalificerad yrkesman. Enahanda yrkande har framställts av *skorstensfejareorganisationerna*.

Detta förslag kan utskottet icke biträda. Med hänsyn till de olika förhållanden, som råda i skilda delar av landet, synes det icke vara lämpligt att fastställa någon allmängiltig längsta sotningsfrist. Föreskrift, att sotning alltid skall verkställas av yrkesskorstensfejare, torde medföra onödiga kostnader. I de orter, där så finnes erforderligt, kunna givetvis bestämmelser i nu ifrågavarande hänseenden intagas i brandordningarna.

47 §.

Den i 1 mom. av förevarande paragraf stadgade klagotiden synes utskottet, så vitt angår landet, väl kort. Utskottet har ansett sig böra föreslå, att sagda tid för landsbygden utsträcker till tjugu dagar.

Såsom redan berörts, hade de sakkunniga föreslagit inrättandet av en statlig inspektion över rikets brandväsen. Högsta inseedet över det samma skulle utövas av en riksbrandinspektör. Till biträde åt denne ävensom åt länsstyrelserna och de kommunala myndigheterna skulle i varje län finnas en inspektör för brandväsendet. Departementschefen har emellertid på i propositionen anförda skäl förklarat sig icke kunna i denna del biträda de sakkunnigas förslag.

Däremot har herr *von Sneidern* i den av honom framburna motionen hemställt, att riksdagen vid avgivande av yttrande över det föreliggande förslaget ville hos Kungl. Maj:t begära framläggande av förslag till inrättande av en brandinspektörstjänst med huvudsakligen konsultativ verksamhet, vilken tjänst borde träda i funktion samtidigt med att den nya brandstadgan komme i tillämpning.

Vissa skäl kunna givetvis anföras för motionärens förslag. Den nya brandstadgan kommer att pålägga länsstyrelserna åtskilliga uppgifter med hänsyn till brandväsendet, och det torde icke kunna förutsättas, att sagda myndigheter alltid äro i besittning av erforderlig sakkunskap. Det skulle uppenbarligen vara förenat med vissa fördelar att vid handläggning av frågor, som för sin prövning kräva tekniska insikter, äga tillgång till ett särskilt sakkunnigt statsorgan. Behovet av en rådgivande myn-

dighet på detta område har även framhållits i förenämnda skrivelse från Svenska brandskyddsföreningen.

Emellertid kan utskottet för sin del icke tillstyrka bifall till detta förslag. Det finansiella läget manar givetvis till största varsamhet, då fråga är om inrättande av nya tjänster. Märkas bör även, såsom departementschefen erinrat, att en rådgivande verksamhet på brandväsendets område redan nu utövas av såväl försäkringsinrättningar som vissa frivilliga sammanslutningar. Den omständigheten, att vid tiden för den nya brandstadgans ikraftträdande normaltyper till olika brandordningar torde komma att tillhandahållas, synes även i någon mån minska myndigheternas behov av sakkunnigt biträde. Ifrågasättas kan slutligen, huruvida det skulle bli möjligt för en person att fullgöra de uppgifter, som enligt förslagsställarnas mening skulle påläggas den nye brandinspektören. Det vill synas, som om ett bifall till motionen skulle ställa i utsikt inrättandet av flera nya befattningar.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1:o) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anmäla, att riksdagen i anledning av det riksdagen för yttrande underställda förslaget till brandstadga ävensom motionerna nr 263 och 277 i andra kammaren ansett, att nämnda stadga bör erhålla följande ändrade lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Brandstadga.

Avdelning I.

Bestämmelser angående stad.

1 kap.

Om stads skyldighet att upprätthålla ett brandväsen, om brandordning samt om förvaltningen av brandväsendet.

1 §.

Det åligger varje stad att i enlighet med bestämmelserna i denna stadga vidmakthålla ett brandväsen, som kan anses tillfredsställa skäliga anspråk på trygghet mot skada av brand.

2 §.

För varje stad skall finnas brandordning, upptagande de föreskrifter, som utöver i denna stadga eller eljest i vederbörlig ordning meddelade bestämmelser äro erforderliga för fullständigt och ändamålsenligt ordnande av stadens brandväsen.

I brandordning må för överträdelse av dess föreskrifter stadgas böter från och med 5 till och med 500 kronor.

2 §.

För varje stad skall finnas brandordning, upptagande de föreskrifter, som utöver i denna stadga eller eljest i vederbörlig ordning meddelade bestämmelser äro erforderliga för fullständigt och ändamålsenligt ordnande av stadens brandväsen.

I brandordning må för överträdelse av dess föreskrifter stadgas böter från och med 5 till och med 500 kronor.

Till fullständigande av brandordningen äga stadsfullmäktige utfärda särskilda reglementen för brandstyrka, brandchef och vice brandchef samt för skorstensfejare.

I dessa reglementen må dock ej böter eller viten stadgas för under-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

låtenhet att fullgöra vad däri föreskrives, utan skola de bestämmelser härom, vilka kunna anses erforderliga, införas i brandordningen.

3 §.

Brandordning antages av stadsfullmäktige samt skall för att vara gällande fastställas av länsstyrelsen. Finner länsstyrelsen brandordningen ej kunna fastställas, skola skälen därför uppgivas. Då brandordning fastställts, skall den av länsstyrelsen ofördröjligen införas i länskungörelserna, därav tre exemplar skola insändas till kommunikationsdepartementet, ett till justitiekanslern och ett till justitieombudsmannen. Det åligger magistraten skyndsamt besörja, att kungörelse om fastställelsen införes i den eller de tidningar, vari kommunala meddelanden för staden införas, samt att exemplar av brandordningen finnas inom staden att tillgå för köpare.

Vad sålunda stadgats, skall äga tillämpning jämväl i fråga om ändring i eller tillägg till brandordning.

3 §.

Brandordning antages av stadsfullmäktige samt skall för att vara gällande fastställas av länsstyrelsen. Finner länsstyrelsen brandordningen ej kunna fastställas, skola skälen därför uppgivas. Då brandordning fastställts, skall den av länsstyrelsen ofördröjligen införas i länskungörelserna, därav tre exemplar skola insändas till kommunikationsdepartementet, ett till justitiekanslern och ett till justitieombudsmannen. Det åligger magistraten *att dels fullständigt införa brandordningen i en för sådant ändamål inrättad liggare dels* ock skyndsamt besörja, att kungörelse om fastställelsen införes i den eller de tidningar, vari kommunala meddelanden för staden införas, samt att exemplar av brandordningen finnas inom staden att tillgå för köpare.

Vad sålunda stadgats, skall äga tillämpning jämväl i fråga om ändring i eller tillägg till brandordning.

4 §.

1 mom. Förvaltningen av brandväsendets angelägenheter skall handhavas av en för sådant ändamål särskilt utsedd brandstyrelse eller ock av annan kommunal förvaltningsmyndighet, på sätt stadsfullmäktige besluta.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

2 mom. Det tillkommer den förvaltande myndigheten bland annat:

1) att uppgöra förslag till brandordning, reglementen för brandstyrkan och skorstensfejare samt sotningstaxa,

2) att årligen avgiva förslag till inkomst- och utgiftsstat för brandväsendet under det nästföljande året,

3) att hos vederbörande myndigheter väcka de förslag och göra de framställningar, som finnas nödiga,

4) att tillsätta brandchef och vice brandchef samt efter förslag av brandchefen övrigt befäl och underbefäl vid brandstyrkan, samt

5) att efter förslag av brandchefen av de i allmän brandkår tjänstpliktiga uttaga och indela lämpligt antal personer till befäl, underbefäl och manskap.

I övrigt må i brandordningen meddelas ytterligare föreskrifter om den förvaltande myndighetens åligganden.

2 mom. Det tillkommer den förvaltande myndigheten bland annat:

1:o) att uppgöra förslag till brandordning, reglementen för brandstyrkan, *brandchefen, vice brandchefen* och skorstensfejare samt sotningstaxa,

2:o) att årligen avgiva förslag till inkomst- och utgiftsstat för brandväsendet under det nästföljande året,

3:o) att hos vederbörande myndigheter väcka de förslag och göra de framställningar, som finnas nödiga,

4:o) att tillsätta brandchef *samt efter förslag av brandchefen vice brandchef jämte* övrigt befäl och underbefäl vid brandstyrkan, samt

5:o) att efter förslag av brandchefen av de i allmän brandkår tjänstpliktiga uttaga och indela lämpligt antal personer till befäl, underbefäl och manskap.

I övrigt må i brandordningen meddelas ytterligare föreskrifter om den förvaltande myndighetens åligganden.

2 kap.

Om brandstyrka, brandchef och vice brandchef.

5 §.

1 mom. I varje stad skall finnas en brandstyrka av sådan omfattning, att stadens trygghet mot skada av brand kan anses tillfredsställande. Brandstyrkan skall med det undantag, varom förmäles i 4 mom. i denna §, vara sammansatt dels av avlönad personal och dels av personal, som inträder på grund av medborgerlig plikt.

2 mom. Avlönad brandstyrka är *yrkesbrandkår*, när medlemmarna

2 mom. Avlönad brandstyrka är *yrkesbrandkår*, när medlemmarna

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

äro anställda med skyldighet att för avtalad tid odelat ägna sig åt brandtjänsten, och *borgarbrandkår*, när medlemmarna äro för avtalad tid förbundna att, vid sidan av sin borgerliga sysselsättning, ägna viss tid åt brandtjänst.

Yrkesbrandkår skall vara kasernerad inom brandstationen.

Borgarbrandkårens medlemmar skola förmedelst ändamålsenlig alarmeringsanordning kunna inkallas till tjänst å varje tid av dygnet.

3 mom. Den på medborgerlig plikt grundade brandstyrkan utgör *allmänna brandkåren*, och skall denna bestå av erforderligt antal till eldsläckningstjänst lämpliga personer, som uttagits bland de tjänstpliktiga. Skyldig att tjänstgöra i allmänna brandkåren är envar i staden boende arbetsför man från och med det år, under vilket han fyller 20 år, till och med det, under vilket han fyller 50 år.

4 mom. Där avlönad brandstyrka finnes av sådan storlek, att stadens trygghet mot skada av brand kan anses tillfredsställande, äger länsstyrelsen på därom gjord framställning medgiva, att allmän brandkår ej skall upprättas. Likaledes må i stad, där så kallad frivillig brandkår finnes, denna kunna efter länsstyrelsens beprövande helt eller delvis ersätta annan brandstyrka.

5 mom. I brandordningen skola meddelas närmare bestämmelser om brandstyrkans sammansättning.

6 §.

1 mom. Närmaste inseendet över stadens brandväsen utövas av en för sådant ändamål utsedd brandchef. För att vid brandchefens frånvaro i hans ställe inträda skall finnas en vice brandchef.

2 mom. Till brandchef och vice brandchef må ej utses annan än

äro anställda med skyldighet att för avtalad tid odelat ägna sig åt brandtjänsten, och *borgarbrandkår*, när medlemmarna äro för avtalad tid förbundna att, vid sidan av sin borgerliga sysselsättning, ägna viss tid åt brandtjänst.

Yrkesbrandkår skall vara kasernerad inom *brandstation*.

Borgarbrandkårens medlemmar skola förmedelst ändamålsenlig alarmeringsanordning kunna inkallas till tjänst å varje tid av dygnet.

6 §.

Närmaste inseendet över stadens brandväsen utövas av en för sådant ändamål utsedd brandchef. För att vid brandchefens frånvaro i hans ställe inträda skall finnas en vice brandchef.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

den, som är i sitt yrke väl förfaren och vitsordad samt besitter goda befälssegenskaper.

7 §.

1 mom. Då befattning såsom brandchef eller vice brandchef är ledig, skall kungörelse därom införas i allmänna tidningarna. Efter ansökningstidens utgång förrättas av den i 4 § avsedda myndighet val bland de sökande. Valet skall för att vara giltigt fastställas av länsstyrelsen, som har att pröva den valdes lämplighet för befattningen.

2 mom. Brandchef och vice brandchef tillsättas för den tid och på de villkor, stadsfullmäktige besluta.

8 §.

I brandordningen eller särskilt av stadsfullmäktige utfärdat reglemente skola närmare bestämmelser meddelas angående brandchefens och vice brandchefens ävensom angående brandstyrkans åligganden samt vad därmed har samband.

7 §.

Brandchef och vice brandchef tillsättas för den tid och på de villkor, stadsfullmäktige besluta.

Tillsättandet skall för att vara giltigt fastställas av länsstyrelsen, som har att pröva den tillsattes lämplighet för befattningen.

8 §.

I brandordningen eller reglemente skola närmare bestämmelser meddelas angående brandchefens och vice brandchefens ävensom brandstyrkans åligganden samt vad därmed har samband.

3 kap.

Om brand- och livräddningsredskap m. m.

9 §.

1 mom. Det åligger varje stad:

1:o) att anskaffa och underhålla *dels* brand- och livräddningsredskap i tillräcklig mängd och av tillfredsställande beskaffenhet, *dels ock*

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

en eller flera lämpligt belägna brandstationer för den kasernerade brandstyrkans förläggning samt för inrymmande av brand- och livräddningsredskap eller, där kasernerad brandstyrka ej finnes, nödiga förvaringsrum för redskapen,

2:o) att anskaffa och underhålla brandtelegraf eller ock att på annat lämpligt sätt träffa anordning, varigenom vid eldsvådettillbud brandstyrkan kan av allmänheten tillkallas,

3:o) att sörja för beredande av tillräcklig vattentillgång vid eldsvåda genom vattenledning eller uppfordring av vatten från vattendrag, anlagda vattenbehållare eller allmänna eller enskilda brunnar, genom fastställande av skyldighet till vattenkörning, där sådan ifrågakommer, ävensom genom bestämmelser, i vad mån och genom vilkas försorg brandvakar vintertiden skola hållas öppna samt huru tillgång på varmt vatten för sprutornas uppvärmande under köld må beredas, samt

4:o) att genom polisbetjäning eller på annat lämpligt sätt anordna brandvakt för uppmärksammande av eldfara.

I brandordningen skola närmare bestämmelser införas om vad här ovan under 2:o), 3:o) och 4:o) blivit stadgat.

2 mom. Vidare må i brandordningen stadgas åläggande för fastighetsägare att anskaffa och underhålla viss för gård, upplagsplats med mera erforderlig brand- och livräddningsredskap ävensom lämnas föreskrift om denna redskaps förvaring.

4 kap.

Om brandsyn.

10 §.

1 mom. Allmän brandsyn, omfattande stads hela område, skall efter förutgången kungörelse äga rum en gång årligen å tid, som i brandordningen bestämmes. Oberoende av vad sålunda föreskrivits, skall, när brandchefen så påfordrar, särskild brandsyn hållas.

2 mom. Brandsyn skall för rättas av en nämnd, bestående av brandchefen eller annan av brandbefälet såsom ordförande, skorstensfejaren samt stadsarkitekten eller

2 mom. Brandsyn skall för rättas av en nämnd, bestående av brandchefen eller annan av brandbefälet såsom ordförande, skorstensfejaren samt stadsarkitekten eller

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

annan byggnadssakkunnig person, som byggnadsnämnden förordnar. I stad med större folkmängd må dock brandchefen eller annan av brandbefälet ensam verkställa brandsyn; härom skall bestämmelse införas i brandordningen.

3 mom. Vid brandsyn skall noga undersökas:

1:o) huruvida de föreskrifter, som meddelats till förebyggande av elds uppkomst och spridning, till räddning vid eldsvåda av människoliv och egendom samt till underlättande av brands dämpande, blivit iakttagna,

2:o) huruvida å eldstad, mur, rör, tak, skorsten eller annorstädes finnes brist, som kan medföra eldfara, eller huruvida efter föregående brandsyn eldstad eller rökgång eller dit ledande ventilationsrör anordnats, borttagits eller ändrats, samt

3:o) huruvida i övrigt anordning eller förhållande förefinnes av beskaffenhet att kunna medföra fara för elds uppkomst och spridning eller svårighet vid räddning av människoliv från eldskada.

4 mom. I stad med större folkmängd må i brandordningen stadgas:

att brandchefen äger bestämma, vilka byggnader, lägenheter och annat, som skola synas, ävensom tiden härför,

att brandchefen eller annan av brandbefälet ensam äger verkställa brandsyn, samt

att den under 3 mom. 2:o) föreskrivna eldstadsbesiktning m. m. må uppdragas åt skorstensfejare att verkställas i samband med sotning.

11 §.

1 mom. Upptäcket vid brandsyn, att i 10 § 3 mom. 1:o) omnämnd föreskrift åsidosatts eller att brist, varom förmäles under 2:o) av samma moment, förefinnes, skall fastighetens ägare eller annan, som saken rör, föreläggas att vidtaga rättelse inom viss lämplig tid.

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 9 saml. 1 avd. 19 häft. (Nr 21.)

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

2 mom. Befinnes vid brandsyn eldstad, mur, rör, tak, skorsten eller annat dylikt vara i så bristfälligt skick, att synnerlig fara för brand är för handen, äger den, som förrättar synen, där så prövas nödigt, att genast låta riva den eller de eldstäder, genom vilkas begagnande fara för brand kan uppstå, eller vidtaga annan lämplig åtgärd, varigenom begagnandet kan hindras, till dess bristen blivit avhjälpd.

2 mom. Befinnes vid brandsyn eldstad, mur, rör, tak, skorsten eller annat dylikt vara i så bristfälligt skick, att synnerlig fara för brand är för handen, äger den, som förrättar synen, där så prövas nödigt, att genast låta riva den eller de eldstäder, genom vilkas begagnande fara för brand kan uppstå, eller vidtaga annan lämplig åtgärd, varigenom begagnandet kan hindras, till dess bristen blivit avhjälpd.

Dock må i stad, där brandsyn förrättas av endast en person, förrättningsmannen icke meddela beslut om rivning av eldstad, innan han hört två sakkunniga personer, vilka jämte två suppleanter för dem årligen utses av stadsfullmäktige att vid dylika tillfällen biträda.

3 mom. Har föreläggande givits, skall å förut kungjord tid efterbesiktning förrättas av den, som givit föreläggandet. Befinnes därvid föreläggandet icke vara fullgjort, skall underrättelse skyndsamt meddelas polismyndigheten, som har att tillhålla den försumlige att fullgöra vad honom åligger. Arbete, som ej blivit utfört, må polismyndigheten låta verkställa på den försumliges bekostnad.

12 §.

Iakttages vid brandsyn eller efterbesiktning anordning eller förhållande, varom i 10 § 3 mom. 3:o sägs, eller anses i visst fall fastighetsägare eller annan med hänsyn till särskilda omständigheter böra åläggas vidtaga ytterligare åtgärder utöver vad i brandordningen eller eljest stadgats, har den, som förrättar brandsynen eller efterbesiktningen, att ofördröjligen ingå till länsstyrelsen med anmälan därom.

Har anmälan inkommit, må länsstyrelsen efter vederbörandes hörande meddela det föreläggande, som av förhållandena påkallas; läns-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

styrelsen obetaget att, när skäl därtill äro, före ärendets slutliga prövning giva sådant föreläggande tillsviðare och intill dess länsstyrelsen vidare sig utlåter.

I ärende, varom nu är fråga, skall länsstyrelsens beslut meddelas brandchefen.

13 §.

1 mom. Vid brandsyn och efterbesiktning skall föras protokoll, däri skall anmärkas vad som förekommit och de förelägganden, som givits. Avskrift av protokollet, i vad detsamma rör fastighetsägare eller annan vederbörande, skall vid tillfället eller ofördröjligen därefter tillställas denne.

2 mom. Anteckning om vad vid brandsyn förekommit skall i korthet införas i en för ändamålet inrättad, hos brandchefen förvarad liggare, som upptager i ordningsföljd alla fastigheter inom staden.

14 §.

Lägenhet, redskap eller annat, som bör vid brandsyn undersökas, skall vara tillgängligt å den för brandsyn eller efterbesiktning bestämda tid. Underlåtes sådant och visas laga förfall, skall ny tid utsättas för förrättningen eller den del därav, som ej kunnat verkställas. Tredskas någon att lämna förrättningsman tillträde till lägenhet eller annat, som skall undersökas, skall handräckning lämnas av polismyndigheten.

15 §.

Polismyndigheten skall ägna uppmärksamhet och tillsyn åt allt, som kan utgöra föremål för undersökning vid brandsyn och, när missförhållande iakttages, därom ofördröjligen underrätta brandchefen.

5 kap.

Om sotning.

16 §.

1 mom. I brandordningen skall införas bestämmelse om det antal distrikt, vari stad skall i och för sotnings verkställande indelas; och skall därvid tillika angivnas de särskilda distriktens gränser.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

2 mom. För varje sotningsdistrikt skall finnas anställd en yrkesutbildad skorstensfejare.

17 §.

För att vinna anställning såsom skorstensfejare fordras att hava uppnått 25 års ålder samt hava antingen med godkända kunskapsbetyg genomgått statsunderstödd fackskola för utbildande av skorstensfejare eller ock minst 5 år med goda vitsord arbetat i yrket.

18 §.

Då skorstensfejarbefattning är ledig, skall kungörelse därom införas i allmänna tidningarna. Efter ansökningstidens utgång utfärdar den i 4 § avsedda myndighet förordnande för den av de sökande, som prövas vara lämpligast.

Finner nämnda myndighet skorstensfejaren icke vidare vara lämplig för befattningen, må han därifrån entledigas.

19 §.

1 mom. Skorstensfejare åligger att själv eller genom hos honom anställda biträden utföra all inom hans distrikt erforderlig sotning; och må dylikt arbete ej utföras av annan, så framt icke i fråga om till fabrik eller annan anläggning hörande, fristående skorsten med rökgångar och kanaler den i 4 § avsedda myndighet efter brandchefens hörande därtill giver tillstånd.

2 mom. I brandordningen skola intagas bestämmelser om den tid, som må förflyta från en sotning till nästa. Denna tid får dock icke sättas längre än

2 mom. I brandordningen skola intagas bestämmelser om den tid, som må förflyta från en sotning till nästa. Denna tid får dock icke sättas längre än *till två år.*

till en månad

för rökgång jämte köksspisel, pannmur eller annan eldstad, varest kokning äger rum i större omfattning än för enskilt hushålls behov, såsom i värdshus, näringsställe, bageri, rökeri eller annan därmed jämförlig inrättning;

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

till två månader

a) för rökgång jämte kökspisel, pannmur eller annan eldstad, var-est kokning äger rum för enskilt hushålls behov;

b) för centraluppvärmningsappa-rat med tillhörande rökgång och rör;

c) för imrör, som användes en-dast för immas avledande och till-hör kökspisel eller annan eldstad, varest kokning äger rum i större omfattning än för enskilt hushålls behov;

till två år

a) för rökgång jämte kamin och kakelugn, som användas uteslutande för rums uppvärmning, ävensom badkamin;

b) för skorsten med rökgångar och kanaler, som höra till fabrik eller annan anläggning;

c) för annat imrör än ovan nämnts.

Från vad sålunda stadgats må undantag beviljas i brandordningen för det fall att eldning ej skett efter senast verkställda sotning.

Från vad sålunda stadgats må undantag beviljas i brandordningen för det fall att eldning ej skett efter senast verkställda sotning.

20 §.

Vid sotningsförrättning skall sorgfälligt undersökas, huruvida å eldstad, mur, rör, tak, skorsten och dylikt finnes felaktighet, som kan medföra eldfara, varjämte uppmärksamhet skall ägnas jämväl åt annat, som kan utgöra föremål för undersökning vid brandsyn. Upptäckes felaktighet eller iakttages annat missförhållande, skall brandchefen ofördröj-ligen underrättas därom.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

21 §.

För sotningsarbetes utförande skall skorstensfejaren äga tillträde till byggnad och lägenhet ävensom, när sådant för arbetets verkställande är erforderligt, till bredvidliggande fastighet. Vägras tillträde, skall polismyndigheten lämna handräckning.

21 §.

För sotningsarbetes utförande skall skorstensfejaren *å förut tillkännagiven tid* äga tillträde till byggnad och lägenhet ävensom, när sådant för arbetets verkställande är erforderligt, till bredvidliggande fastighet. Vägras tillträde, skall polismyndigheten lämna handräckning.

22 §.

1 mom. I brandordningen må införas de ytterligare bestämmelser i fråga om sotning, som äro av nöden utöver vad i detta kapitel stadgats.

2 mom. Sotningstaxa skall, där sådan taxa ifrågakommer, antagas av stadsfullmäktige samt underställas länsstyrelsens prövning.

3 mom. Angående skorstensfejarens rättigheter och skyldigheter i övrigt må bestämmelser meddelas i brandordningen eller i av stadsfullmäktige utfärdat reglemente.

3 mom. Angående skorstensfejarens rättigheter och skyldigheter i övrigt må bestämmelser meddelas i brandordningen eller reglemente.

6 kap.

Om vissa med stad jämförliga samhällens skyldighet att ordna sitt brandväsen.

23 §.

Vad i denna avdelning är föreskrivet för stad, skall i tillämpliga delar gälla även för köping, så ock för hamnplats, fiskläge eller annan tätare befolkad ort, då sådant av omständigheterna påkallas och länsstyrelsen till följd därav efter vederbörandes hörande därom förordnar genom beslut, som skall underställas Konungens prövning.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Avdelning II.

Bestämmelser angående landsbygden.

7 kap.

Om stadgans tillämpningsområde.

24 §.

Då landskommun därom gör framställning eller då länsstyrelse med hänsyn till byggnadstäthet, befintligheten av eldfarliga inrättningar eller andra dylika omständigheter finner förhållandena sådant påkalla, äger länsstyrelsen efter vederbörandes hörande förordna, att vad i denna avdelning stadgas skall helt eller delvis gälla inom viss kommun å landet eller del därav.

Har dylikt förordnande meddelats, skall jämväl vad under avdelning III här nedan stadgas i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

8 kap.

Om brandordning och förvaltningen av brandväsendet.

25 §.

För kommun, beträffande vilken förordnande, som i 24 § sägs, meddelats, skall finnas brandordning, upptagande de föreskrifter, som utöver i denna stadga eller eljest i vederbörlig ordning meddelade bestämmelser äro erforderliga för fullständigt och ändamålsenligt ordnande av kommunens brandväsen.

I brandordning må för överträdelse av dess föreskrifter stadgas böter från och med 5 till och med 500 kronor.

25 §.

För kommun skall finnas brandordning, upptagande de föreskrifter, som utöver i denna stadga eller eljest i vederbörlig ordning meddelade bestämmelser äro erforderliga.

I brandordning må för överträdelse av dess föreskrifter stadgas böter från och med 5 till och med 500 kronor.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

26 §.

Av kommun antagen brandordning skall för att vara gällande fastställas av länsstyrelsen. Finner länsstyrelsen brandordningen ej kunna fastställas, skola skälen därför uppgivas. Då brandordning fastställts, skall den av länsstyrelsen ofördröjligen införas i länskungörelserna, därav tre exemplar skola insändas till kommunikationsdepartementet, ett till justitiekanslern och ett till justitieombudsmannen. Det åligger kommunalnämnden skyndsamt besörja, att kungörelse om fastställelsen införas i den eller de tidningar, vari kommunala meddelanden för orten införas, samt att exemplar av brandordningen finnas inom kommunen att tillgå för köpare.

Vad sålunda stadgats, skall äga tillämpning jämväl i fråga om ändring i eller tillägg till brandordning.

27 §.

Förvaltningen av brandväsendets angelägenheter skall handhavas av kommunalnämnden, därest ej kommunen finner skäligt uppdraga förvaltningen åt en för sådant ändamål särskilt utsedd brandstyrelse eller ock åt annan kommunal förvaltningsmyndighet.

I brandordningen skola föreskrifter meddelas dels, då särskild brandstyrelse finnes, om dennas sammansättning, dels ock om de åligganden och befogenheter, som tillkomma den förvaltande myndigheten.

9 kap.

Om brandstyrka, brandchef och vice brandchef samt brand- och livräddningsredskap m. m.

28 §.

Kommun skall upprätthålla en brandstyrka av tillfredsställande storlek och sammansättning.

I brandordningen skola närmare bestämmelser meddelas härom ävensom om brandstyrkans åligganden i tjänsten.

Ingår i brandstyrkan allmän brandkår, är envar i kommunen boende arbetsför man pliktig att tjänstgöra i densamma från och med det år, under vilket han fyller 20 år, till och med det, under vilket han fyller 50 år.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

29 §.

Närmaste inseendet över kommuns brandväsen utövas av en för sådant ändamål utsedd brandchef.

För att vid brandchefens frånvaro i hans ställe inträda skall finnas en vice brandchef.

Brandchefen och vice brandchefen utses av den myndighet, som handhar förvaltningen av brandväsendets angelägenheter. De tillsätts för den tid, som i brandordningen bestämmes.

Om brandchefens och vice brandchefens åligganden skola bestämmelser meddelas i brandordningen.

30 §.

Likaledes skola i brandordningen införas efter kommunens behov lämpade bestämmelser om:

kommunens gemensamma brand- och livräddningsredskap samt förvaringsrum för densamma,

beredande av vattentillgång för eldsläckning,

lämplig signalanordning för tillkännagivande av eldsvåda samt

i vad mån fastighetsägare åligger att anskaffa och underhålla för fastigheten erforderlig brand- och livräddningsredskap.

10 kap.

Om brandsyn.

31 §.

1 mom. Varje år å i brandordningen bestämd tid skall efter förutgången kungörelse brandsyn förrättas. Därvid skall noga undersökas:

1:o) huruvida de föreskrifter, som meddelats till förebyggande av elds uppkomst och spridning, till räddning vid eldsvåda av människoliv och egendom samt till underlättande av brands dämpande, blivit iakttagna,

2:o) huruvida å eldstad, mur, rör, tak, skorsten eller annorstädes finnes brist, som kan medföra eldfara, eller huruvida efter föregående brandsyn eldstad eller rökgång eller dit ledande ventilationsrör anordnats, borttagits eller ändrats, samt

3:o) huruvida i övrigt anordning eller förhållande förefinnes av

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

beskaffenhet att kunna medföra fara för elds uppkomst och spridning eller svårighet vid räddning av människoliv från eldskada.

Från den årliga brandsynen må den myndighet, som handhar förvaltningen av brandväsendets angelägenheter, bevilja undantag för byggnad, som är av obetydlig beskaffenhet eller belägen på ett avstånd av minst 1,000 meter från närmaste byggnad; skolande den förvaltande myndigheten bestämma om och huru ofta brandsyn å sådan byggnad skall äga rum.

Oberoende av vad sålunda föreskrivits, skall, när brandchefen så påfordrar, särskild brandsyn hållas.

2 mom. Brandsyn förrättas av en nämnd, bestående av tre därtill lämpliga personer, som den förvaltande myndigheten utser. Vid för rättningen äger brandförsäkringsinrättning, hos vilken inom kommunen belägen fastighet är försäkrad mot skada av brand, vara tillstädes med rätt att göra erinringar men icke att deltaga i besluten.

2 mom. Brandsyn förrättas av en nämnd, bestående av två eller tre därtill lämpliga personer, som utses av kommunalfullmäktige eller, där sådana ej finnas, av kommunalstämma. För brandsyns förrättande må kommunalfullmäktige eller kommunalstämma indela kommunen i distrikt och för varje distrikt utse särskild brandsynenämnd. Vid för rättningen äger brandförsäkringsinrättning, hos vilken inom kommunen belägen fastighet är försäkrad mot skada av brand, vara tillstädes genom ombud med rätt att göra erinringar men icke att deltaga i besluten.

32 §.

1 mom. Upptäcket vid brandsyn, att i 31 § 1 mom. 1:o) omnämnd föreskrift åsidosatts eller att brist, varom förmäles under 2:o) av samma moment, förefinnes, skall fastighetens ägare eller annan, som saken rör, föreläggas att vidtaga rättelse inom viss lämplig tid.

2 mom. Befinnes vid brandsyn eldstad, mur, rör, tak, skorsten eller annat dylikt vara i så bristfälligt skick, att synnerlig fara för brand är för handen, äger brandsynenämnden, där så nödigt prövas, att genast låta riva den eller de eldstäder, genom vilkas begagnande fara för brand kan uppstå, eller vidtaga annan lämplig åtgärd, varigenom begagnandet kan hindras, till dess bristen blivit avhjälpt.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

3 mom. Har föreläggande givits, skall å förut kungjord tid efterbesiktning förrättas av brandsynenämnden. Befinnes därvid föreläggandet icke vara fullgjort, skall underrättelse skyndsamt meddelas polismyndigheten, som har att tillhålla den försumlige att fullgöra vad honom åligger. Arbete, som ej blivit utfört, må polismyndigheten låta verkställa på den försumliges bekostnad.

3 mom. Har föreläggande givits, skall å förut kungjord tid efterbesiktning förrättas av brandsynenämnden. Befinnes därvid föreläggandet icke vara fullgjort, skall *brandsynenämnden tillhålla den försumlige att fullgöra vad honom åligger*. Arbete, som ej blivit utfört, må *brandsynenämnden* låta verkställa på den försumliges bekostnad.

33 §.

Iakttages vid brandsyn eller efterbesiktning anordning eller förhållande, varom i 31 § 1 mom. 3:o) sägs, eller anses i visst fall fastighetsägare eller annan med hänsyn till särskilda omständigheter böra åläggas vidtaga ytterligare åtgärder utöver vad i brandordningen eller eljest stadgats, har brandsynenämnden att ofördröjligen ingå till länsstyrelsen med anmälan därom.

Har anmälan inkommit, må länsstyrelsen efter vederbörandes hörande meddela det föreläggande, som av förhållandena påkallas; länsstyrelsen obetaget att, när skäl därtill äro, före ärendets slutliga prövning giva sådant föreläggande tillsvidare och intill dess länsstyrelsen vidare sig utlåter.

I ärende, varom nu är fråga, skall länsstyrelsens beslut meddelas brandchefen.

34 §.

Vid brandsyn och efterbesiktning skall föras protokoll, däri skall anmärkas vad som förekommit och de förelägganden, som givits. Avskrift av protokollet i vad detsamma rör fastighetsägare eller annan vederbörande, skall vid tillfället eller ofördröjligen därefter tillställas denne.

35 §.

Lägenhet, redskap eller annat, som bör vid brandsyn undersökas, skall vara tillgängligt å den för brandsyn eller efterbesiktning bestämda

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

tid. Underlåtes sådant och visas laga förfall, skall ny tid utsättas för förrättningen eller den del därav, som ej kunnat verkställas. Tredskas någon att lämna förrättningsman tillträde till lägenhet eller annat, som skall undersökas, skall handräckning lämnas av polismyndigheten.

11 kap.

Om sotning.

36 §.

Det åligger innehavare av eldstadsförsedd byggnad att låta verkställa nödig sotning, därvid alla rökgångar och eldstäder, som icke användas uteslutande för gas eller elektricitet, skola jämte tillhörande rökrör och imrör noga rengöras.

I brandordningen skall föreskrift intagas om den tid, som får förflyta från en sotning till nästa, ävensom meddelas de övriga bestämmelser om sotning, som kunna vara erforderliga.

Avdelning III.**Allmänna bestämmelser.**

12 kap.

Om tillsynen över brandväsendet i riket.

37 §.

Länsstyrelse skall, var inom sitt län, vaka över att brandväsendet är tillfredsställande ordnat samt, där underlåtenhet i sådant hänseende å någon ort äger rum och länsstyrelsens framställningar om rättelse icke efterföljas, anmäla förhållandet hos Konungen.

13 kap.

Om förfarandet vid eldsvåda m. m.

38 §.

1 mom. Envar, som upptäcker eldsvåda eller fara därför, åligger att varsko dem, som äro utsatta för eldfaran, ävensom att, såvida han

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

icke själv kan släcka elden eller undanröja faran, genom förefintlig signalanordning eller på annat lämpligt sätt underrätta därom, så att släckningsmanskap kan infinna sig.

2 mom. Innehavare av telefon åligger att medelst denna genast befordra inkommen brandanmälan vidare samt att vid eldsvådetillfällen ställa telefonen till förfogande för brandchef eller den, som går hans ärenden.

39 §.

1 mom. Vid eldsvåda äger brandchefen eller den, som i hans ställe för befälet, att, när han anser sådant erfordras för hämmande av eldens spridning, låta spränga eller riva hus, plank, staket eller annat; dock att i brandordningen må kunna bestämmas, att han dessförinnan har att, därest omständigheterna det medgiva, rådgöra med underlydande befäl eller annan.

2 mom. Vatten för eldsläckning må hämtas från enskilda tillhöriga brunnar eller andra vattensamlingar, när brandchefen eller annan av brandbefälet giver befallning därom.

40 §.

Brandchefen är berättigad att för räddnings- och släckningsarbetet vid eldsvåda bereda brandkåren tillträde till den fastighet, där elden utbrutit, ävensom vid behov till annan fastighet samt att för arbetets främjande låta avspärra brandplatsen, påkalla åtgärder för belysning av densamma och dess närmaste omgivning samt för avstängning i erforderlig utsträckning av vattenledning för annat ändamål än eldsläckning ävensom förhindra belamring av gator, vägar och portgångar m. m.

Närmare föreskrifter härom må intagas i brandordningen.

41 §.

Ägare av fastighet, där eldsvåda timat, är pliktig att för eftersläckning, grävning och andra efter branden nödiga arbeten, som ej lämpligen kunna av brandkåren utföras, tillhandahålla erforderlig arbetsstyrka vid påföljd för uraktlåtenhet därutinnan, att brandchefen på ägarens bekostnad anskaffar det behövliga manskapet.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

42 §.

Envar ägare av häst, fordon eller båt är pliktig att, när brandchefen för släckningsarbete det påfordrar, ställa dem till brandväsendets förfogande emot ersättning, på sätt i brandordningen bestämmes.

14 kap.

Om ansvarspåföljd, besvär i ärenden rörande brandväsendet m. m.

43 §.

1 mom. Underlåter någon att ställa sig vid brandsyn givet föreläggande till efterrättelse, böte, där ej särskilt vite är av rätten satt, från och med 5 till och med 500 kronor.

Till enahanda böter vare den förfallen, som vid brandsyn tredskas att lämna förrättningsman tillträde till lägenhet eller annat, som skall undersökas, eller som utan skäl vägrar skorstensfejare tillträde, då denne inställer sig för sotnings verkställande.

2 mom. Till böter från och med 5 till och med 500 kronor dömes envar, som bryter mot vad som i 36, 38 och 42 §§ finnes för varje fall föreskrivet.

3 mom. Den, som giver eller föranleder falsk brandsignal eller annorledes falskeligen åstadkommer brandstyrkas samling eller utryckning, straffes med böter från och med 25 till och med 500 kronor eller med fängelse i högst 6 månader.

4 mom. Underlåter medlem av brandstyrka utan giltigt förfall att inställa sig vid övning eller eldsvåda eller vägrar han vid sådant tillfälle utan skäl att fullgöra honom av förman i tjänsten given befallning, straffes med böter från och med 5 till och med 500 kronor.

Har den, som är i annans arbete eller tjänst anställd, uteblivit från brandövning eller eldsvåda av den anledning att arbetsgivaren eller arbetsledaren förvägrat honom erforderlig ledighet, vare arbetsgivaren eller arbetsledaren, såvida ledigheten kunnat utan synnerlig olägenhet medgivas, förfallen till det ansvar, som i första stycket av detta moment sägs.

5 mom. Uraktlåter skorstensfejare, vad honom enligt denna stadga, brandordning eller reglemente åligger, straffes, där ej förseelsen anses föranleda till varning eller avsättning, med böter från och med 5 till och med 500 kronor.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

44 §.

Förseelse mot denna stadga eller mot brandordning åtalas av allmän åklagare hos polisdomstol, där sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare eller, där sådan icke finnes, vid allmän domstol.

45 §.

1 mom. Till straff enligt denna stadga eller brandordning må icke dömas, om å förseelsen följer straff enligt allmän lag.

2 mom. Böter ävensom viten, vilka på grund av denna stadgas eller brandordnings föreskrifter ådömas, tillfalla det samhälle, inom vilket förseelsen ägt rum.

3 mom. Saknas tillgång till fulla gäldandet av berörda böter eller viten, skola de förvandlas enligt allmän lag.

46 §.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse mot denna stadga eller brandordning, fortsätter samma förseelse, skall, när han därtill varder lagligen förvunnen, för varje gång, stämning honom delgivits, fällas till det straff, som är bestämt för förseelsen.

47 §.

1 mom. Den, som är missnöjd med beslut vid brandsyn, äger att överklaga detsamma, i stad hos polismyndigheten och på landet hos länsstyrelsen, inom fjorton dagar efter det han därav skriftligen undfått del.

2 mom. Över polismyndighets beslut må besvär anföras hos länsstyrelsen inom trettio dagar efter det klaganden av beslutet erhållit del.

3 mom. Över beslut, som länsstyrelse meddelat på besvär över polismyndighets beslut eller eljest på grund av denna stadga eller brandordning, må besvär anföras hos Konungen inom tid, som i allmänhet är bestämd för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut.

1 mom. Den, som är missnöjd med beslut vid brandsyn, äger att överklaga detsamma, i stad hos polismyndigheten inom fjorton dagar och på landet hos länsstyrelsen, inom tjugu dagar efter det han därav skriftligen undfått del.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

48 §.

1 mom. Vad i denna stadga sägs om magistrat gäller, för Stockholm överståthållarämbetet, för stad, där magistrat ej finnes, den för staden särskilt tillsatta styrelse samt för köping, annat samhälle å landet, som i 23 § avses, och landskommun kommunalnämnd eller municipalnämnd.

I stad, där stadsfullmäktige ej finnas, skall allmän rådstuga äga den befogenhet, som enligt denna stadga tillkommer stadsfullmäktige.

2 mom. I denna stadga förstås med polismyndighet, för Stockholm överståthållarämbetet samt för annan stad poliskammare, eller, där sådan ej finnes, magistrat eller stadsstyrelse.

För samhälle, som i 23 § omförmäles, bestämmer Konungen efter förslag av länsstyrelsen, vem det i olika avseenden tillkommer att fullgöra polismyndighetens åligganden enligt denna stadga.

Å landsbygden i övrigt ankommer på landsfiskalen att utföra vad som enligt denna stadga åligger polismyndigheten.

49 §.

Vad i denna stadga och ortens brandordning föreskrives, gäller även beträffande statens byggnader och upplag m. m., därest icke Konungen för något fall annorlunda förordnar.

50 §.

De bestämmelser, som i denna stadga finnas meddelade för stad, köping och annat samhälle, som i 23 § avses, skola jämväl gälla samhällets icke planlagda område; dock må för sådant område länsstyrelsen medgiva de avvikelser från vad under avdelning I här ovan stadgats, som kunna anses vara av behovet påkallade.

Denna stadga skall träda i kraft den 1 januari 1924, vid vilken tid brandstadgan för rikets städer den 8 maj 1874 upphör att gälla.

2:o) att motionerna nr 263 och 277 i andra kammaren, i den mån de icke kunna anses besvarade genom utskottets hemställan under 1:o) här ovan, även-

som motionerna nr 243 och 278 i samma kammare måtte av riksdagen lämnas utan vidare avseende; samt 3:o) att motionen nr 185 i första kammaren icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 19 maj 1923.

På första lagutskottets vägnar:

JAKOB PETTERSSON.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar Jacob Larsson, Rogberg, Leander, Edw. Larson*, Klefbeck, Sandegård*, Carlsson i Hällsbäck och Svensson i Eskhult;

från andra kammaren: herrar Pettersson i Södertälje, Lindqvist i Halmstad, Strid, Söderberg, Johanson* i Huskvarna, Billqvist*, Olsson i Kalmar och Lindgren* i Dingelvik.

---

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer.

A) Vidkommande utskottets allmänna motivering:

av herrar *Pettersson* i Södertälje och *Jacob Larsson*, vilka anför:

»I likhet med de sakkunniga, som verkställt den till grund för ifrågavarande förslag liggande revidering av brandstadgan för rikets städer, hava vi ansett, att de författningsbestämmelser, som innehålla dels det allmänna åliggandet för kommunerna att upprätta och vidmakthålla ett betryggande brandväsen och statens inseende över fullgörandet av detta åliggande, dels ock den enskildes skyldighet att deltaga i brandskyddsarbetet, böra fastslås i en av Konung och riksdag stiftad lag och icke inflyta i en av Konungen utfärdad stadga. Utskottet har i detta avseende bland annat anför, att det torde kunna antagas, att Kungl. Maj:t icke kommer att vidtaga ändringar i brandstadgan utan att riksdagen beretts tillfälle att däröver giva tillkänna sin mening. Även om detta

antagande är riktigt, så innebär det dock ej en tillfredsställande garanti härutinnan. Och grundsatserna om kommunernas självstyrelse samt om de enskilda medborgarnes rätt att icke underkastas inskränkning i sin personliga frihet i annan ordning än genom en i grundlagsenliga former stiftad lag äro enligt vår mening så viktiga, att de icke böra av praktiska skäl åsidosättas. Vi hava därför inom utskottet yrkat, att de bestämmelser, som förevarande förslag innehåller, måtte uppdelas i två författningar, nämligen en av Konung och riksdag stiftad lag, innehållande ovan omförmälda allmänna föreskrifter, och en av Konungen beslutad stadga, innehållande tillämpnings- och detaljbestämmelser.»

B) Beträffande utskottets hemställan under 1:o) och 2:o):

dels av herr *Leander*, som ansett, att utskottet bort tillstyrka de i herrar Hamrins och Sundlings motioner framförda förslagen angående val av brandchef och vice brandchef, samt i följd därav påyrkat, att utskottets hemställan i nedanstående delar måtte erhålla följande avfattning:

»På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

1:o) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anmäla, att riksdagen i anledning av det riksdagen för yttrande underställda förslaget till brandstadga ävensom motionerna nr:is 243, 263 och 277 i andra kammaren ansett, att nämnda stadga bör erhålla följande ändrade lydelse:

---

4 §.

1 mom. Förvaltningen — — — — — besluta.
 2 mom. Det tillkommer den förvaltande myndigheten bland annat:

4) att efter förslag av brandchefen tillsätta befäl och underbefäl vid brandstyrkan, samt

---

---

7 §.

Brandchef och vice brandchef tillsätts av stadsfullmäktige, därest icke i brandordningen tillsättningen uppdragits åt annan kommunal myndighet.

Tillsättningen sker för den tid och på de villkor, stadsfullmäktige besluta, och skall för att vara giltig fastställas av länsstyrelsen, som har att pröva den tillsattes lämplighet för befattningen.

29 §.

Närmaste — — — — — vice brandchef.
Brandchefen och vice brandchefen utses av kommunalfullmäktige eller, där sådana ej finnas, av kommunalstämma. De tillsätts för den tid, som i brandordningen bestämmes.

2:o) att motionerna nr 263 och 277 i andra kammaren, i den mån de icke kunna anses besvarade genom utskottets hemställan under 1:o) här ovan, ävensom motionen nr 278 i samma kammare måtte av riksdagen lämnas utan vidare avseende; samt — — — — — åtgärd.»

dels ock av herr *Johanson* i Huskvarna, samt

Vid 4 §.

av herrar *Jacob Larsson*, *Lindqvist* i Halmstad och *Söderberg*, vilka ansett, att 4 § 2 mom. 4:o) bort godkännas med den lydelse, samma punkt erhållit i Kungl. Maj:ts förslag.

Vid 7 §.

av herr *Edw. Larson*, som med instämmande av herr *Rogberg* anförte:
»Då det är att förvänta, att stadsfullmäktige vid hithörande val alltid skola taga skälig hänsyn till den valdes lämplighet för befattningen samt länsstyrelsens skyldighet till prövning i berörda hänseende i de flesta fall, sakligt sett, måste bliva av mindre värde, har jag funnit den omförmälta prövningsskyldigheten icke vara erforderlig utan inom utskottet hemställt, att vad i sådant avseende föreslagits måtte ur förslaget utgå.

I anslutning härtill har jag yrkat, att förevarande paragraf skulle erhålla följande lydelse:

Brandchef och vice brandchef tillsätts för den tid och på de villkor, stadsfullmäktige besluta.

Tillsättandet skall för att vara giltigt fastställas av länsstyrelsen.»

Vid 21 §.

av herr *Rogberg*, som anført:

»Då lägenhetsägare enligt allmänt iakttagen ordning torde i förväg erhålla meddelande om när sotningsförrättning skall äga rum, samt en ovillkorlig skyldighet om förhandsmeddelande rörande sotning för skorstensfejaren blir betungande utan motsvarande nytta för lägenhetsägaren, har jag ansett, att utskottet icke bort hemställa om ändring i propositionen vidkommande förevarande paragraf.»

Vid 24 §.

av herr *Edw. Larson*, som med instämmanden av herrar *Rogberg*, *Carlsson* i Hällsbäck, *Svensson* i Eskhult och *Lindgren* i Dingelvik, anført:

»Den i förevarande paragraf föreslagna befogenheten för länsstyrelsen att under vissa omständigheter påtvinga en landskommun skyldighet att låta brandstadgans bestämmelser angående landsbygden helt eller delvis bliva gällande inom kommunen eller del därav läser icke stå i god överensstämmelse med den kommunala självbestämningsrätten. I och för sig får det även anses mindre lämpligt, att berörda befogenhet blir tillagd länsstyrelsen. Av dessa anledningar har jag inom utskottet yrkat, att orden »eller då länsstyrelse med hänsyn till byggnadstäthet, befintligheten av eldfarliga inrättningar eller andra dylika omständigheter finner förhållandena sådant påkalla» ävensom orden »efter vederbörandes hörande» måtte ur paragrafen utgå. Följaktligen har av mig föreslagits, att ifrågavarande paragraf skulle erhålla följande lydelse:

Då landskommun därom gör framställning, äger länsstyrelsen förordna, att vad i denna avdelning stadgas skall helt eller delvis gälla inom viss kommun å landet eller del därav.

Har dylikt förordnande meddelats, skall jämväl vad under avdelning III här nedan stadgas i tillämpliga delar lända till efterrättelse.»

Vid 47 §.

av herrar *Lindqvist* i Halmstad och *Söderberg*, som ansett, att denna paragraf bort tillstyrkas i den avfattning, den erhållit i Kungl. Maj:ts förslag.

Vid slutbestämmelsen.

av herr *Olsson* i Kalmar, som med instämmande av herr *Rogberg* anført:

»Med hänsyn till vad de sakkunniga föreslagit beträffande brandstyrka, brandstation m. m. hade dessa i sitt betänkande tillika hemställt om vissa övergångsbestämmelser. Av uppgiven anledning har departe-

mentschefen ansett dylika bestämmelser överflödiga. Emot berörda uppfattning synes mig visserligen icke något vara att invända, men då utskottet antytt, att vid tiden för den nya brandstadgans ikraftträdande normaltyper till olika brandordningar skulle komma att tillhandahållas, är det sannolikt, att städerna i avbidan på tillgång till normaltyperna skola uppskjuta nödiga åtgärder i avseende å sina brandordningar, till dess de erhållit normaltyperna. Då den tid, som kan förflyta mellan utdelning av normaltyperna och den nya brandstadgans ikraftträdande, torde bliva kort nog, uppkommer sannolikt stor brådska för städerna vid åtgärder enligt den nya författningen. Av sådan anledning har jag ansett, att tiden för författningens ikraftträdande och den gällande brandstadgans upphörande borde uppskjutas, lämpligen till den 1 januari 1925. Någon fara av ett dylikt uppskov läser ej kunna förväntas.

I anslutning till förestående har jag inom utskottet yrkat, att slutbestämmelsen måtte erhålla följande ändrade lydelse:

Denna stadga skall träda i kraft den 1 januari 1925, vid vilken tid brandstadgan för rikets städer den 8 maj 1874 upphör att gälla.»

C) I fråga om utskottets hemställan under 3:o):

dels av herr *Pettersson* i Södertälje, som anför:

»Genom det av utskottet tillstyrkta förslaget till brandstadga hava länsstyrelserna fått en ganska vidsträckt befogenhet i fråga om brandväsendet. De hava sålunda bland annat att fastställa de av kommunerna antagna brandordningarna, att pröva av kommunerna antagna brandchefers och vice brandchefers lämplighet för sina befattningar samt att, då hänsyn till byggnadstäthet, befintligheten av eldfarliga inrättningar eller andra dylika omständigheter sådant påkallar, förordna, att brandstadgan skall helt eller delvis gälla inom landsbygdskommun eller del därav. För att länsstyrelserna skola kunna på ett tillfredsställande sätt fylla dessa uppgifter, är det nödvändigt, att de erhålla tillgång till teknisk sakkunskap. Att härutinnan lita till frivilliga sammanslutningars eventuella tjänstvillighet kan icke anses betryggande eller tillfredsställande. Vill man, att länsstyrelsernas ifrågavarande befogenhet verkligen skall medföra därmed avsett gagn, och vill man tillika underlätta spridandet inom kommunerna av erforderlig insikt på detta område, torde det därför vara nödvändigt att, såsom i den av herr von Sneidern avgivna motionen föreslås, en konsultativ verksamhet på statens bekostnad anordnas till biträde åt såväl länsstyrelserna som allmänheten.

Jag hemställer således,

att riksdagen måtte, i anledning av den utav herr von Sneidern väckta motionen, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville för riksdagen framlägga förslag om inrättande av en brandinspektörstjänst med huvudsakligen konsultativ verksamhet».

dels ock av herr Sandegård, som instämt i den av herr Pettersson i Södertälje i anledning av herr von Sneiderns motion gjorda hemställan.